

Coronaproof!

ONDERWIJS

Creatief in contact

Wat leven we in een rare jaar periode. Scholen gaan soms dicht. Voor vmbo-leerlingen betekende dat een behoorlijke periode nauwelijks praktijklessen en geen stages, examens of examenfeesten vorig jaar. Ook in dit schooljaar blijft het nog een beetje een 'gatenkaas'. Bij alles wat niet kon, waren er ook zaken die wél lukten. De coronacrisis heeft ons dingen doen inzien. Je school is zoveel méér dan een plek om te leren. Vmbo-leerlingen missen hun docenten. En omgekeerd.

Stilstaan is geen optie, zeker niet voor het vmbo. Scholen hebben er op allerlei manieren voor gezorgd dat het onderwijs door kon gaan. Wat anders jaren in beslag zou nemen, lukte binnen een bestek van maanden of weken: onderwijs op afstand, virtuele open dagen, noem maar op. Voor docenten geen lichte opgave: zij stonden continu 'aan' en hebben de meest creatieve aanpakken uit de hoge hoed getoverd. En dan blijkt je ineens op meer plekken te kunnen leren dan alleen op school.

Voor leerlingen met praktische talenten was het afzien. Hoe boeiend een filmpje of

opdracht ook kan zijn, het haalt het niet bij het 'echte'. Wat zijn we blij dat dit weer kan, de vmbo-leerlingen voorop! Had je ooit gedacht dat je zó graag weer naar school zou willen? Contact houden met elkaar blijft essentieel. Als 'online' niet vanzelfsprekend is, springt de docent op de fiets. Sommige leerlingen blijken ineens heel veel zelf te kunnen. Je leert elkaar op een andere manier kennen, door huiswerk dat 's nachts wordt ingeleverd...

Scholen in deze krant hebben wat soms begon als 'noodoplossing' toegevoegd aan hun repertoire: de les met de VR-bril, de filmpjes om je

te oriënteren op een beroep, opdrachten door externen. Stuk voor stuk voorbeelden van hoe we samen ons vmbo-onderwijs rijker maken.

Veel leesplezier!

Jan van Nierop

Voorzitter Stichting Platform VMBO

Mail aan mijn oude vmbo-school

Van: **Renske Tolsma** RenskeTolsma@Vakschool.Schoonhoven
Verzonden: 20 november 15:17
Aan: mevrouwHegeman@AardrijkskundeSprengelooApeldoorn

Onderwerp: **Bericht van Renske**

Dag mevrouw Hegeman,

Het lijkt alweer even geleden dat ik op Sprengeloo in Apeldoorn de mavo Zorg & Welzijn deed. Met een drive-in diploma-uitreiking afgelopen zomer, omdat het door corona niet anders kon. Dat was uitstappen, diploma in ontvangst nemen, instappen en weer weg! Ik schrijf u deze brief omdat ik het leuk vind u te laten weten hoe het met me gaat. We hadden altijd een goede klik. Ik vond het heel fijn om lekker met u te kletsen en dingen te bespreken. U zat net als ik op judo. Dat doe ik nog steeds. Ik ben vijfde op de Nederlandse kampioenschappen geworden. Nu doe ik wat minder wedstrijden dan eerder, maar ik wil zeker nog de zwarte band halen.

Ik wist op school al dat ik niet verder wilde met Zorg & Welzijn. Ik zocht iets met fijne techniek. Ik heb een keer een sensor van een apparaat van mijn moeder opengemaakt en vond die fijne techniek heel interessant. Op een scholenmarkt kwam ik bij een klein kraampje van Vakschool Schoonhoven. Nu zit ik op die school en vind het nóg leuker dan ik dacht. Ik heb vakken als verspanende techniek en vaktekenen, waar je bijvoorbeeld een origineel idee mag bedenken voor een horloge. Bij grootwerk werk je met grote klokken, zoals je oma die vroeger had. Bij kleinwerk ben je met horloges bezig.

Vakschool Schoonhoven is de enige opleiding voor horlogemaker in Nederland. Normaal gesproken ga je elke dag naar school. Vorige periode had ik vier dagen in de week les op school, nu drie. Ik reis dan vijf uur per dag, met de trein en de bus. Op school krijgen we de praktijklessen, om en om met een groepje van negen studenten tegelijk. De avo-vakken doe je online, thuis. Van de 18 studenten in de horlogeklas ben ik met 16 jaar de jongste. Er zijn er een paar van boven de 20. Dat is wel grappig.

Met deze opleiding kun je ook voor ziekenhuizen medische apparatuur of bijvoorbeeld gehoorapparaten gaan maken. Ik wil het liefst horlogemaker worden, uiteindelijk mijn eigen horloges ontwerpen en maken. Het lijkt me heel gaaf om m'n eigen winkeltje te beginnen. Hierna wil ik ook nog de opleiding edelsmid doen. Ik heb mijn eigen ringen gemaakt. Goud- en zilversmid kun je ook bij Schoonhoven leren. Op het vmbo vond ik alles leuk om te doen. Maar hier wil ik echt mijn carrière van maken. Het is leuk om in een klas te zitten waar iedereen heeft gekozen voor iets specialistisch. Iedereen zit er hetzelfde in. Op de middelbare heb je veel meer leraren. Dat maakt het onderwijs wat minder persoonlijk. Nu kun je praten met elke docent en is het echt gezellig in de klas. De docenten weten heel goed waar ze het over hebben. Ook mijn mentor en leraar Nederlands Arie bijvoorbeeld. Hij weet niet zoveel van horloges, maar hij heeft er wel wat mee.

Veel groetjes van
Renske

Van: **Mevrouw Hegeman** mevrouwHegeman@AardrijkskundeSprengelooApeldoorn
Verzonden: 23 november 11:20
Aan: RenskeTolsma@Vakschool.Schoonhoven

Onderwerp: **Re: Bericht van Renske**

Hallo Renske,

Wat supergaaf om van je te horen! Ik voel me vereerd dat je een brief aan mij schrijft. Ik vind het fijn om te lezen dat je een opleiding hebt gevonden die helemaal bij je past en dat jij je plek op Sprengeloo hebben we elkaar goed leren kennen. Zoals je al aangaf hadden wij echt een klik met elkaar. Jouw openheid, eerlijkheid en wilskracht tijdens de onze gesprekken heb ik altijd als bijzonder ervaren. Deze eigenschappen zie ik terug in je brief. Als jij iets wilt bereiken, dan lukt jou dat zeker. Ik wens je heel veel succes in de toekomst en ik hoop dat je nog een keertje van je laat horen.

Groetjes,
Mevrouw Hegeman

Renske Tolsma

PIUS X COLLEGE VERSNELT
DOOR CORONA

Beter in beeld

"Neem het gepersonaliseerd leren", zegt Merel Titshof, docente Duits. "We zijn al lang bezig met de individuele leerling, maar door corona heeft het maatwerk een vlucht genomen. Door het digitale onderwijs hebben we het maatwerk op onderdelen beter in beeld gekregen. Leerlingen melden zich eerder bij mij met vragen of opmerkingen. Dus weet ik sneller waar ze staan. Omgekeerd kan ik ze in de chat ook eerder aan hun jas trekken als ik zie dat iets niet goed gaat."

Groter bereik

"Een ander voordeel is dat docenten via digitaal onderwijs veel meer leerlingen bereiken", zegt Titshof. "Ik had óók contact met de leerlingen die zich in de klas minder vrij voelen, in groepsverband nauwelijks vragen durven te stellen of het lastig vinden om in een grote groep op de voorgrond te treden. Die deden dat nu zonder aarzeling thuis via Teams".

"Daarom heeft de school de communicatie via het chatprogramma in Teams gehandhaafd," vertelt Teun Weerman, docent Aardrijkskunde. "De communicatie met de leerlingen is een stuk laagdrempeliger geworden", zegt hij. De docenten hebben na de lockdown gezamenlijk gereflecteerd op het onderwijs in coronatijd: wat kunnen we behouden? "Online lessen zijn een blijvertje voor leerlingen die in quarantaine moeten, zodat ze geen lessen hoeven missen."

"DE STOF BEKLIJFT BETER IN EEN FILMPJE"

Teun Weerman

"Ook de creatieve manier van toetsen houden we erin", zegt Weerman. Hij gaf zijn leerlingen bijvoorbeeld een opdracht. "Leerlingen vonden het hartstikke leuk om thuis een filmpje op te nemen van het maken een weerbericht. De stof beklijft beter en de resultaten waren beter. Zulke filmpjes beoordelen is voor mij als docent leuker dan een theoretische toets."

Quiz in de klas

Al voor de corona-uitbraak was Pius X begonnen met minder toetsen en meer formatief handelen, net zoals veel andere

Meer maatwerk, docenten die leerdoelen op een andere, creatieve wijze toetsen, nadenken over de toetscultuur, het deels loslaten van de cijfers: met dit soort zaken was het Pius X College in Almelo al voor de coronacrisis begonnen. "Door corona is dit in een stroomversnelling geraakt", zegt directeur Pieter van Schilt. "Digitaal onderwijs legt het af tegen fysiek onderwijs, maar online lesgeven in de lockdownperiode heeft onze kijk op onderwijs beslist positief veranderd."

Foto boven:
Teun Weerman en Merel Titshof

Foto links:
Pieter van Schilt

de woorden kennen en handel ik formatief." "Lang niet iedere paragraaf van een hoofdstuk hoeft met een toets en cijfer worden afgesloten", zegt Teun Weerman. "We kunnen een paragraaf ook afvinken als een leerling heeft bewezen dat hij de stof begrijpt en verder kan. En natuurlijk zullen er altijd cijfers gegeven blijven worden. "Het eindexamen draait uiteindelijk ook om cijfers", vervolgt hij. "Er is ook niks mee om een hoofdstuk met een cijfer af te sluiten. Dat vinden leerlingen ook vaak motiverend. Maar al die tussencijfers kunnen wel een stuk minder."

"Nu ik minder tijd kwijt ben aan het nakijken en cijfers geven, heb ik meer tijd voor het begeleiden van mijn leerlingen. Ik weet beter waar de leerling staat en wat de leerling nodig heeft. Daar gaat het uiteindelijk om in het onderwijs."

scholen. Merel Titshof: "Ook wij onderzoeken kritisch wat we willen toetsen. De overkill aan toetsen voor de leerlingen die er vroeger was, willen we niet meer. De coronatijd heeft ons aangezet om nog beter over onze toetscultuur na te denken. Welke alternatieven kunnen we voor een theoretische toets bedenken? Ik ben bijvoorbeeld veel minder schriftelijke overhoringen woordjes gaan geven, dat is niet meer van deze tijd. In plaats daarvan laat ik leerlingen een tekst schrijven, een quiz maken in de klas of een digitaal spel. Op die manieren kan ik ook controleren of ze de betekenis van

BIJNA GEEN LES- UITVAL

< Simon van Groningen

Never waste a good crisis, aldus vmbo-directeur Simon van Groningen van het Ichthus College in Veenendaal, een school voor vmbo TL, havo en vwo. Met het inzetten van docenten die vrijwillig als toezichthouders optreden bij hybride lessen van afwezige collega's heeft de school een oplossing gevonden voor lesuitval in coronatijd. De lessen worden thuis online door een docent gegeven en de leerlingen zitten gewoon op school in de klas in hun vertrouwde lokaal.

In coronatijd komt het vrijwel dagelijks voor dat docenten met verkoudheidsklachten thuis blijven, conform de richtlijnen van het RIVM, in afwachting van een test. "Meestal zijn ze fit genoeg om les te geven", zegt Simon van Groningen, "maar dat mag even niet op school. Voor onze leerlingen is het wel het beste dat hun rooster zoveel mogelijk intact blijft. Daarom hebben we een systeem bedacht met docenten als hybride toezichthouders. Aan het begin van het schooljaar hebben we alle docenten gevraagd wie we kunnen inzetten als hybride toezichthouders. Van de 140 docenten hebben 45 docenten, zeg maar één derde, positief gereageerd."

Hybride surveillance

De docenten die meedoen worden maximaal tien keer per jaar in hun tussenuren ingeroosterd als toezichthouder; "hybride surveillance (hs) noemen we dat", zegt assistent-roostermaker Jacqueline Mauritz. "Ze kennen vooraf de planning, zodat ze niet voor verrassingen komen te staan. Op het moment dat er een ziekmelding is, wordt direct een hybride surveillant aangezocht. Van hem wordt verwacht dat hij het gevraagde uur ook kan invullen, al mag hij – liefst met een goede reden – ook een keer nee zeggen. In dat geval wordt iemand anders benaderd."

Docenten houden door elkaar toezicht in alle niveaus in de onder- en bovenbouw. Daarmee heeft de school op ieder uur van de dag docenten beschikbaar als toezichthouder. "Prachtig dat we dit met elkaar hebben weten te organiseren", zegt Jacqueline Mauritz. "Zonder hybride toezichthouders zouden er veel lessen uitvallen. We streven naar

zo weinig mogelijk lesuitval met zo min mogelijk tussenuren voor de leerlingen."

Continuïteit

Vmbo-docent wiskunde Bastiaan van der Kooij moest eind september bijna een week thuis blijven met corona gerelateerde klachten, tot hij negatief testte. "Ik kon gelukkig gewoon vanuit huis lesgeven. De leerlingen zaten in de klas

< Jacqueline Mauritz

met een toezichthouder. Dankzij het systeem met de hybride toezichthouders kunnen we het dagelijkse ritme van de school vasthouden. Dat is belangrijk, want een leerling is gebaat bij continuïteit. Na de algehele lockdown waren de leerlingen gewend aan veel vrijheid en moesten ze opnieuw wennen aan de structuur van hele dagen les. School is natuurlijk niet vrijblijvend."

Bij de les

Alexander van de Weerthof, vmbo-docent Nederlands, hield toezicht bij de wiskundeles van Bastiaan van der Kooij. "Ik wil de plooiën in een klas zoveel mogelijk glad strijken om ervoor te zorgen dat iemands les zo goed mogelijk verloopt", zeg hij. "In overleg met de collega thuis volg ik de les om verbaal en non-verbaal alle leerlingen bij de les te houden." Meedoen als toezichthouder is voor Alexander een vanzelfsprekendheid. "Ik zie dit als een gedeelde verantwoordelijk-

Fifty-Fifty

Op het Comenius Beroepsonderwijs Capelle hebben de vmbo-leerlingen vorig jaar in de herfst een maand lang op fifty-fifty basis onderwijs gehad. Net als na de algehele lockdown in het voorjaar.

"We zijn volledig open aan het nieuwe schooljaar begonnen", zegt Tanisha Bachasing, docente en teamleider van het Vakcollege Techniek. "Toen de coronabesmettingen in de onderbouw vrij snel opliepen hebben we om onze docenten en leerlingen te beschermen tot deze maatregel besloten."

De school had de klassen in twee helften verdeeld, een A en een B groep. Op de dagen dat de A groep fysiek les kreeg, volgde de B groep deze lessen thuis online. En omgekeerd. "Zo hebben we – heel belangrijk – continuïteit van het onderwijs geboden en de leerlingen in het ritme kunnen houden." Toen het Comenius constateerde dat tijdens het fifty-fifty onderwijs nieuwe besmettingen uit bleven, is besloten om per 9 november weer met hele klassen te gaan werken.

MEREL VAN
VROONHOVEN

Heilig vuur

Het is vrijdagmiddag half 5. Ik sta beneden in de galerijflat waar de dertienjarige Kwame met zijn alleenstaande moeder en vier zusjes woont. Nummer 3457. Het blijft elke keer weer zoeken in de lange rij met bellen.

"Wie is daar?", kraakt een jongensstem uit de microfoon. "Ik ben het, Merel!", roep ik net iets te luid, "kom je naar beneden?" Even later gaat de liftdeur open. Ik kan mijn verbazing bijna niet onderdrukken. Normaal sta ik hier al gauw een kwartier te wachten, omdat hij 'de tram heeft gemist, de brug open stond of zijn huissleutels kwijt was'. Niets van dat alles vandaag. "Ik hoefde deze week weer niet na te blijven, mevrouw Merel", vertelt Kwame trots. "Ik heb de hele week niet gepraat tijdens de les." Ik steek mijn duim in de lucht.

Kwame zit in klas 1 van een kleinschalige vmbo-school in Den Haag. Sinds het einde van groep 8 ben ik zijn thuismentor vanuit School's cool, een organisatie die kinderen begeleidt bij de overgang van de basisschool naar de middelbare school. Vaak kinderen die een extra steuntje in de rug kunnen gebruiken.

Samen maken we wekelijks een corona-proof wandeling in de buurt. "Hoe was het op school?", is mijn standaard openingsvraag tijdens onze ontmoetingen. Aanvankelijk moest ik elk woord uit hem trekken. Dan was ik al blij als ik aan het eind van onze wandeling wist of hij dit keer niet vervikkeld was geraakt in een opstootje of moest nablijven omdat hij de les had verstoord met kletsen met zijn matties. "Wilt u mijn cijferlijst horen?", vraagt Kwame. "Een 7 voor Nederlands, een 7,5 voor wiskunde. Maar het belangrijkste..." Hij begint te glimmen. "Een 9 voor Technologie en Design, voor de helikopter die ik heb gemaakt."

"Wow, vertel!", moedig ik hem aan. Maar aansporing is niet nodig. In geuren en kleuren doet hij uit de doeken hoe hij vleugels maakte, een bakje voor het motortje fabriceerde en rode en zwarte draadjes op de juiste manier aansloot. "Bijna niemand in mijn klas wist hoe het moest, maar ik wel", vertelt hij trots. Kwame ratelt maar door over transformatoren, switches en koolborstelmotoren.

De sprankeling in zijn ogen werpt me terug in de tijd. Het is de passie van mijn oud-collega's bij het onderhoudsbedrijf van de NS, elke keer als ze een mankement in de trein oplossen. Van de storingspecialisten van Prorail, net nadat ze een vastzittende wissel hadden gerepareerd. Van de installateur, de electronica-monteur, de metaalbewerker en al die andere vakmensen die we in onze maatschappij zo hard nodig hebben. Het is het heilige vuur van een maker, dat ik in Kwame's ogen zie. Dankzij een paar bevlogen docenten, die in hem geloven en een werkplaats op school vol met moderne apparatuur veranderde hij in minder dan vier maanden tijd van een onzekere, stotterende, lamlendige tiener in een jonge, gepassioneerde technicus in de dop.

Zijn nieuwe school had de lucifers al, maar vond ook nog eens het lontje. En nu flink blijven opstoken.

Merel van Vroonhoven

Stichting Platforms VMBO

In de Stichting Platforms vmbo (SPV) werken docentenplatforms samen aan het vmbo. SPV richt zich op de beroepsgerichte profielen, de praktijkgerichte programma's én de avo-vakken in het vmbo. Onder het motto 'samen waar het kan, apart waar dat wenselijk is' bundelen 11 platforms hun krachten en vormen zij één vmbo-gezicht en één gesprekspartner voor het vmbo-veld.

SPV werkt samen met alle belangrijke spelers in het onderwijsveld, zoals de ministeries van OCW en VWS, de VO-raad, de MBO Raad, Connect Groen, het platform TL, Platform IT, Vakcollegegroep, SBB, branche-organisaties en vertegenwoordigers namens het bedrijfsleven. Dit alles met als doel de leerlingen in het vmbo een optimale voorbereiding te bieden op opleiding en beroep. SPV geeft, samen met anderen, uitvoering aan Sterk Beroepsonderwijs en Sterk Techniekonderwijs. Beide programma's hebben onder andere tot doel de samenwerking tussen vmbo, mbo en het bedrijfsleven in de regio te versterken.

11 platforms werken samen

In SPV werken docentenplatforms samen, elk voor één profiel/praktijkgericht programma in het vmbo. Deze platforms vormen de (inhoudelijke) schakel tussen onderwijs, beroepsopleiding en beroep. Voor docenten organiseren de platforms activiteiten met als doel ontwikkelingen in de beroepspraktijk te vertalen naar onderwijs, zodat opleiding en beroep goed op elkaar aansluiten.

Meer informatie:
www.platformsvmbo.nl

COLUMN

stichting
platforms vmbo

Anders dan anders

Luuk Smulders en Alisa Lalacic

Op het Koning Willem I College in Den Bosch bij de afdeling Kind & Educatie gaan alleen de eerstejaars mbo-studenten één dag in de week naar school. Verder zijn alle lessen online. Hoe lukt het in die situatie goed vinger aan de pols te houden? In gesprek met Alisa Lalacic en Luuk Smulders, docenten aan de mbo-opleidingen onderwijsassistent (niveau 4) en (gespecialiseerd) pedagogisch medewerker kinderopvang (niveau 3 en 4).

Hoe verliep de kennismaking van eerstejaarsstudenten met hun nieuwe school?

Alisa: "Normaal gesproken hebben eerstejaars een introductieweek met een rondleiding en leuke activiteiten. Nu duurde het programma drie dagen. Onder het motto 'beter iets dan niets' zijn dit jaar alle eerstejaars één uur naar school geweest. Zo konden we elkaar toch even zien en konden de nieuwe studenten een beetje de sfeer van het gebouw proeven. De rest van de tijd gebeurde de kennismaking online. In groepjes deden de nieuwe studenten een Crazy 88 met allerlei gekke opdrachten en een pubquiz."

Hoe is het onderwijs georganiseerd?

Alisa: "Er zijn 12 eerstejaarsklassen. Elke klas is in drieën gedeeld met groepjes van maximaal tien. Nieuwe studenten hebben dus nog nooit fysiek les gehad met hun volledige klas. De rest van de week krijgen ze online les met de hele klas. (lacht:) Het is af en toe alsof ik bij de opticien zit, iedere les al die letters lezen in 30 vlakjes op het scherm!"

Hoe reageren studenten en docenten hierop?

Luuk: "Je merkt daar niet veel van bij de eerstejaars. Sterker nog: ikzelf als docent twijfel soms of het op afstand lukt om de kern over te brengen. Dat is via het scherm moeilijk te peilen. Maar na lezing van de portfolio's en reflectieverslagen dacht ik: 'Wauw!' Het is interessant dat dit bereikt wordt in kleinere groepjes en met minder lestijd. Ik merk dat studenten zich erg verantwoordelijk voelen voor hun eigen opleiding en intrinsiek gemotiveerd zijn. Dat neemt de laatste jaren toe. Daar doen we ook veel aan. Wellicht is het ook een effect van het vmbo-onderwijs."

Alisa: "Als docent ben je bang dat studenten verdrinken in de lesstof. Wat we terugkrijgen is: 'Het is wel moeilijk, maar ik word er heel zelfstandig van'. Studenten komen nu ook echt bewust naar school om dingen te halen."

Hoe zorg je dat je studenten niet uit het oog verliest?

Luuk: "Dat is wel een ding in coronatijd. In het begin hebben we alle studenten wekelijks gebeld, gemaild en Teams ingezet. Voor studenten met niet zo'n fijne thuissituatie is een mantelklas in het leven geroepen. Zij komen een extra dag naar school voor begeleid leren op een rustige werkplek. We doen regelmatig onderzoek naar het welzijn van onze studenten. In het laatste onderzoek zeiden de studenten: 'We missen vooral het contact met de docenten en het contact met de medestudenten.' Een grappige uitkomst is, dat wij als docenten ons uitputten in het bedenken van creatieve online werkvormen, terwijl de studenten het ook fijn vinden als we ze af en toe een kleurboekje opsturen, zodat ze weer eens een boekje in handen hebben in plaats van naar een scherm te turen."

Welke ervaringen nemen jullie mee?

Luuk: "Online lesgeven vraagt veel van je creativiteit. Bij de vakvaardigheden is het lastig. Bij onze beroepen is je lichaam het instrument. Je moet je bewust zijn van hoe je praat en hoe je voor een groep staat. Voor dramales hebben we dat creatief opgelost met poppenspel, dat de student zelf filmt. Voor mij als docent betekent dat deze periode wel héél veel filmpjes bekijken. We zoeken ook hoe we het voor onszelf behaagbaar kunnen houden."

Alisa: "Ik neem mee hoe belangrijk het is focus te houden. Voorgaande jaren waren we druk bezig met lessen en opdrachten, studenten aan het volstoppen en bezighouden. Nu is er meer rust en vragen we ons af: wat willen we de studenten nou écht leren?"

Luuk: "We waren sterk gefocust op de inhoud en hebben nu gemerkt hoe belangrijk begeleiding is. Dat is zo'n sterk punt dat leerlingen van andere scholen switchen naar onze opleidingen."

Thuis zitten is aan vmbo-leerlingen niet besteed. Maar ook niet aan vmbo-docenten. Ziedaar de uitdaging: Hoe houden we het leuk voor leerlingen én docenten als het schoolgebouw dicht is? Angela Zomer, teamleider onderbouw van het Elde College in Schijndel, vertelt.

Al snel na de lockdown werd duidelijk hoezeer leerlingen en docenten elkaar missen. "De relatie is superbelangrijk". En als de berg niet naar Mohammed kan komen... In een roze paashaaspak bracht een docent eitjes rond bij alle leerlingen. De gebruikelijke verwachtingengesprekken ter kennismaking met aanstaande brugklassers en hun ouders zijn afgelopen zomer vervangen door voortuin-gesprekken. Om het contact met elkaar te houden organiseerden docenten de gekste dingen en leerden zo elkaars talenten veel beter kennen. De oogst van een bingo met als inleg 'persoonlijke' prijzen: een workshop jongleren en zelfgemaakte sierraden.

Tractor

"De collega's stonden 24/7 aan", zegt Angela. "Het was drukker dan ooit, maar ook schitterend! De leerling die thuis aan het werken gezet was, zat overdag op z'n tractor. Na vijf uur kreeg de docent dan een appje: 'ik snap

wiskunde niet.' De werktijden werden daarmee verlegd." Toen de nieuwigheid van online lessen eraf was, waren de leerlingen er een beetje klaar mee. Challenges brachten soelaas. En weer fietste de docent langs alle ramen om te kijken zien of ze uitgevoerd waren. Een – ook letterlijk – veelbewogen periode.

Groepsdruk

De brugklassers van dit schooljaar hebben minder school gemist dan de ouderejaars. Het basisonderwijs ging al snel weer open. Andere leerlingen hebben meer dan vijf maanden geen school gehad. Dat verschil is nog steeds te merken. "Los van achterstanden inhalen zijn we veel bezig met vragen als *Hoe krijg je structuur in je dag?* en *Hoe leer je?*" Een les uit de coronaperiode is dat sommige leerlingen het thuis vele malen beter doen dan met de groepsdruk op school. In het nieuwe schooljaar hebben leerlingen van de kader- en de

Een veelbewogen tijd

theoretische leerweg daarom meer keuzeuren voor Nederlands en wiskunde, die ze op school of thuis kunnen besteden.

Docenten, leerlingen en ouders van het Elde College hebben samen kranten gemaakt, om van elkaar te weten wat er speelt.

Jeroen Bouman

Maatwerkoplossingen vinden

Jeroen Bouman, projectleider Dalton Vakopleiding bij het Dalton Vakcollege in Dordrecht aan het woord over hoe een pas op de plaats tijdens de coronaperiode kan leiden tot een stevige doorlopende vakopleiding voor leerwerktrajectleerlingen.

Duurzaam

"Zo weinig mogelijk theorie en lekker veel stage. Dat is van oudsher de insteek van leerwerktrajecten in het vmbo. Eenmaal aanbeland in het mbo bleken deze leerlingen vaak te weinig toegerust voor de mbo-2 opleiding", vertelt Jeroen Bouman. "In coronatijd hebben we daarom contact gelegd met mbo Da Vinci, om samen uit te zoeken: Wat is nodig om het wél genoeg inhoud te geven?" In september is de pilot gestart.

"Voor de vakken maatschappijleer en burgerschap is de overlap eruit gehaald. Wat leerlingen bij ons gehad hebben is voldoende om het af te tikken in het mbo. Rekenen voor techniekleerlingen is toegespitst op technisch rekenen. Leerlingen halen VCA- (veiligheids)

certificaten. We richten ons op het vinden van een stageplaats die duurzaam is, ook voor de mbo 2 bbl-opleiding. Een leerling die bij ons weg gaat heeft dus een diploma, certificaten én werk!"

Stip op de horizon

"Deze leerlingen doen het erg goed in praktijk. Voor Nederlands hebben ze nog steeds te maken met vier, vijf toetsen per periode. Qua plannen en organiseren doet dat een behoorlijk beroep op de Dalton-kernwaarden", lacht Bouman. "Ook hiervoor kijken we naar alternatieve routes en de mogelijkheden die de nieuwe wet doorlopende leerroutes biedt om onze leerlingen nog beter beslagen ten ijs te laten komen."

Even flauw: wat betekenen elf leerlingen voor een mbo? Bouman: "We hebben met elkaar de stip verder op de horizon geplaatst. We realiseren ons dat we het hebben over vier profielen en nog veel meer uitstroomrichtingen in het mbo. Het is juist fijn om dan met een kleine pilotgroep en door middel van maatwerktrajecten te gaan ervaren hoe we dat met elkaar kunnen doen." Nog een ambitie is een vijfjarige doorlopende leerroute tot en met mbo-niveau 2 te organiseren, liefst via een gedeelde teambevoegdheid. "Het gaat pas werken als je mensen hebt, die het willen laten werken. In plaats van 'leerwerktrajecten' zeggen wij: de Dalton Vakopleiding. Als we verder gaan ontwikkelen staat die D net zo goed voor Da Vinci!"

Nynke Visser

Mail aan mijn oude vmbo-school

Van: **Nynke Visser** Nynke Visser@DaltonDokkum
Verzonden: 24 november 11:05
Aan: mevrouwKlaver Engels@DaltonDokkum PiterJelles

Onderwerp: **Mail van Nynke**

Dag mevrouw Klaver,

Ik trein nu alweer een paar maanden op en neer naar Groningen. Ik volg aan het Noorderpoort de opleiding Hotelschool (manager/ondernemer horeca), een mbo-niveau 4 opleiding. Groningen is een leuke stad. Mijn broer en zus wonen daar. Zo kende ik Groningen al een beetje. Ik ga op maandag en woensdag naar school voor vakken als koken en serveren. De andere dagen heb ik online les. Mijn mbo-klas is in drieën opgedeeld. Ik ken eigenlijk alleen mijn eigen groepje. In het leerbedrijf van de school sta ik nu bij de front office, de receptie. Het is fijn dat dat door kan gaan, al zijn er jammer genoeg wel maar weinig mensen. Normaliter kan je op school ook reserveren om te eten. Dat ligt nu stil.

Ik heb altijd iets gehad met koken en de tafel klaarmaken. Dat vind ik erg leuk om te doen. Ik heb open dagen gevolgd en advies gevraagd aan mijn familieleden. Die kennen me natuurlijk goed. Op het Dalton had je gesprekken over je keuze met je mentor en coachgesprekken met je persoonlijk mentor. U was mijn persoonlijk mentor op Dalton Dokkum. Ik vond de lessen Engels die u gaf altijd heel afwisselend. U liet ons bijvoorbeeld films kijken waarna we opdrachten gingen maken. Voor mij kwam het eerlijk gezegd niet zo slecht uit dat het eindexamen niet doorging.

Ik ben heel blij dat ik op het Dalton in Dokkum zat. Het was een leuke school met veel leuke leraren. Toen ik daar begon, ging de school met iPads werken. Dat was heel handig. Het Daltononderwijs heeft me ook zelfstandig gemaakt en heel erg goed in plannen. Je moest op school elke dag een planning maken voor de dag. Op het mbo, zeker ook nu je veel thuis moet doen, heb ik daar profijt van. Ik plan nu op de nieuwe school veel meer dan ik voorheen deed. Je moet zelf zaken regelen, initiatief nemen, mailen en vragen stellen. Dat ging me aan het eind van het vierde leerjaar op het Dalton steeds beter af en dat heb ik meegenomen naar de nieuwe school. Daardoor heb je ook meer zelfvertrouwen. Dat heeft me zeker geholpen.

Ik weet nog niet of ik later per se de horeca in wil. Mijn opleiding duurt drie jaar. Ik heb er nu heel veel plezier in. Misschien ga ik daarna de hogere hotelschool doen of een andere hbo-opleiding. Ondertussen rijd ik nog steeds veel paard. Trainen is een prima manier om te ontspannen als je stress hebt. Dat kan alles er even uit.

Groetjes van
Nynke

Van: **Mevrouw Klaver** mevrouwKlaver Engels@DaltonDokkum PiterJelles
Verzonden: 29 november 19:17
Aan: Nynke Visser@DaltonDokkum

Onderwerp: **Re: Mail van Nynke**

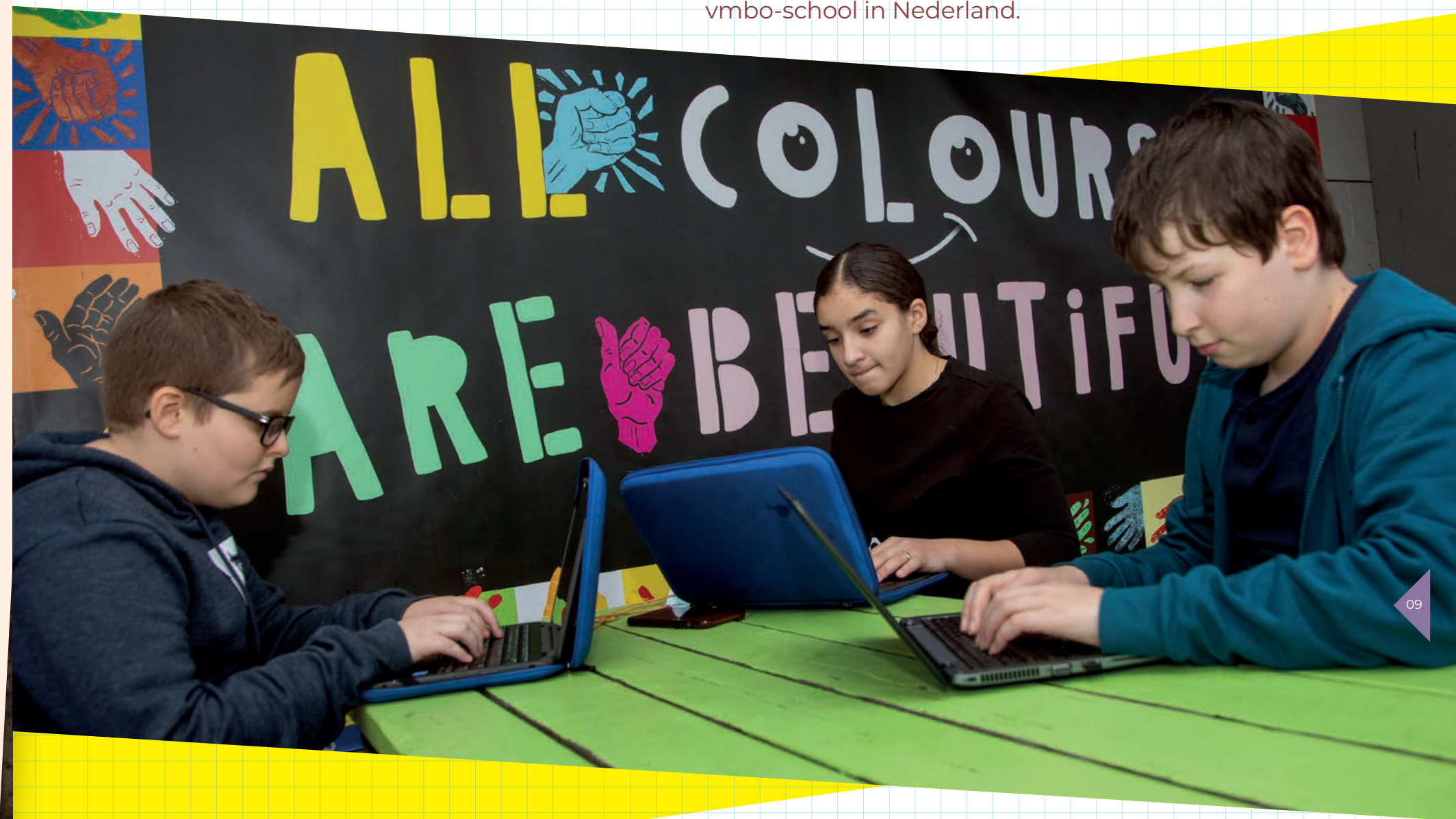
Wat ontzettend leuk om van je te horen, Nynke!

De vier jaren dat ik jouw persoonlijk mentor mocht zijn, waren heel gezellig. Dat mis ik best! Het is mooi om te lezen dat je nu merkt dat de Daltonvaardigheden je helpen bij jouw mbo-opleiding. Ik ben blij om te horen dat je het naar je zin hebt op het Noorderpoort in Groningen! Je bent een vrolijke en enthousiaste meid en bovendien een enorme doorzetter, dus dat moet helemaal goed komen met deze opleiding. Heel veel succes de komende jaren!

Groetjes,
mevrouw Klaver

Hybride op de fiets

‘Dan stappen we over op hybride onderwijs’ of: ‘dan gaan de leerlingen online’. Directeur Frank Corneth van het Globe College in Utrecht herkent zich niet in de vanzelfsprekendheid van dit soort uitspraken voor elke vmbo-school in Nederland.

“Bij onze leerlingen is dat helemaal niet zo vanzelfsprekend. Onze vmbo-school heeft een stadse populatie met bijbehorende stadse ‘uitdagingen’. Er zijn leerlingen die met z’n zessen een kamer delen, met één computer. Zeker, er zijn leerlingen die redelijk mee kunnen blijven doen, maar voor de overgrote meerderheid is ‘online’ of ‘hybride’ bepaald geen gemeengoed. De eerste- en tweedejaars worden opgevoed met laptops in de klas, de bovenbouw nog niet.”

“VOOR DE OVERGROTE MEERDERHEID IS ONLINE OF HYBRIDE GEEN GEMEENGOED”

Frank Corneth

Rustig

“Als Magister aangeeft dat we om 9 uur met biologie online zijn, dan is het aardig rustig aan de andere kant van de lijn... Dus stappen mentoren op de fiets om de leerlingen letterlijk erbij te halen.” Trots: “Daar ligt onze kracht. Mentoren en docenten zijn verschríkkelijk betrokken, maar snakken er ook naar om de leerlingen gewoon in de

klas te hebben, omdat ze dan weer controle hebben over het proces. Bij ons betekent ‘hybride’ dat mentoren op de fiets stappen en keihard aan het werk gaan om te zorgen dat leerlingen op een of andere manier online komen!”

Scholen sluiten? Corneth moet er niet aan denken. Ook tijdens de lockdown bleef de achterdeur van de school open, voor leerlingen die dat nodig hadden. “Leerlingen die uit beeld verdwenen hebben we in nauw overleg met hun ouders zo snel mogelijk de weg naar school gegund. School en thuis zijn voor deze ouders vaak twee gescheiden werelden met eigen verantwoordelijkheden. Dus als een puber thuiskomt met de mededeling dat hij vrij is van school, dan is dat zo...”

Bagage

“Het was een feest om te zien dat het CSPE dit schooljaar wordt overgedragen aan scholen in de vorm van SE’s. Wie denkt dat leerlingen dan niks meer doen of dat het examen minder waard wordt, vergist zich”, zegt Corneth. “Integendeel, de zwaarte en inhoud van het examen is nu ónze verantwoordelijkheid. We hebben wel wat meer respijt. Dat geeft ons ruimte om het programma beter in te richten. Onze leerlingen worden echt wel met voldoende bagage overgedragen aan het vervolgonderwijs. Daarover zijn we ook voortdurend in contact.”

Continu in beweging

Sinds deze zomer werk ik als teamleider vmbo op het ministerie van Onderwijs. Samen met mijn team ben ik verantwoordelijk voor het onderwijs in de leerwegen. Van Sterk Techniekonderwijs tot en met de beroepsgerichte keuzevakken.

Starten met een nieuwe baan is natuurlijk altijd een tikkeltje vreemd en onwennig, maar in deze coronatijden nog veel meer. Het ministerie is verlaten. De tiende etage is dicht. Het licht is uit. Iedereen werkt vanuit huis. En tegelijkertijd zijn de vmbo-scholen – in elk geval op dit moment – wel open. Leerlingen en leraren komen elke dag getooid met mondkapjes naar school. De praktijkexamens zijn omgezet naar een schoolexamen. Of corona nog meer roet in het eten gaat gooien, is nog niet te zeggen.

Aan mijn keukentafel werk ik mij gestaag in in de wondere wereld van het vmbo. Dit is niet de eerste keer dat ik met en voor het vmbo werk. Een half werkend leven geleden was ik betrokken bij de invoering van de leerwegen. Vbo en mavo oude stijl maakten plaats voor leerwegen en sectoren. Het was de tijd van de Leerwegenconferenties in Ede, OCW's Uitleg met de maandelijkse vmbo-bijlage 'Vmbo

centraal', de vmbo-consulent en het Zakboek vmbo.

Deze tweede kennismaking met het vmbo maakt allerlei vergelijkingen mogelijk. Lijkt het vmbo van nu nog op het vmbo van toen? Ooit pleitte de Commissie Van Veen voor 'een herkenbaar en samenhangend programma-aanbod voor het gehele mavo en vbo, een ononderbroken leerweg van basisvorming via het bovenbouwprogramma mavo en vbo naar het vervolgonderwijs, en een verbeterde oriëntatie en aansluiting op het vervolgonderwijs'. Het advies van de commissie klinkt nog steeds actueel. De tekorten van de techniekdocenten, teruglopende leerlingenaantallen in de beroepsgerichte leerwegen en de organiseerbaarheid van het vmbo zijn de uitdagingen van vandaag. Maar het advies van de commissie is nog steeds actueel.

Toch lijkt het vmbo van vandaag de dag inhoudelijk in de verste verte niet op het vmbo van toen. Al vrij snel na de formele start werd er al aan het vmbo gesleuteld, of doorontwikkeld, zoals dat in het Haagse jargon heet. Geïntegreerde theorie- en praktijkexamens (cspe's), leerwerktrajecten, assistentenopleidingen, intra- en intersectorale programma's, VM2-trajecten en beroepsgerichte profiel- en keuzevakken. De lijst lijkt eindeloos. De samenwerking tussen het vmbo, mbo en het regionale bedrijfsleven is bovendien ook veel sterker dan het toentertijd was.

En is het vmbo uitgegroeid tot wat ik er toentertijd van verwachtte? Als ik op vmbo-scholen ben, zie ik dezelfde reuring en bedrijvigheid als twintig jaar geleden. Dezelfde gedreven praktijkdocenten te midden van hun leerlingen. De kracht van het vmbo is altijd geweest dat het continu in beweging is. Niet omdat een vernieuwing achter mijn Haagse bureau bedacht is, maar omdat de leerlingen, de scholen en de samenleving dat vragen. Dat is de kracht die ik nu weer verwacht te zien, zodra ik weer scholen kan bezoeken.

Jeroen de Weger

Teamleider vmbo
Ministerie van OCW
j.deweger@minocw.nl

Keuzevakken in coronatijd

Al vijf jaar werkt Curio de Rotonde, een vmbo-school in Breda, nauw samen met een vijftal mbo-scholen in West Brabant. De eindexamenleerlingen volgen van de vier verplichte keuzevakken er drie op het mbo. Maar hoe doe je dat in coronatijd als het mbo voor de helft is gesloten?

"Dat is een behoorlijke uitdaging en best ingewikkeld", vertellen de projectleiders keuzevakken van De Rotonde, Karlijn van Aert en Marloes Meeuwissen. "De richtlijnen van de rijksoverheid op het mbo zijn totaal verschillend van het vmbo", zegt Karlijn. "De Rotonde is volledig open; er zijn volle klassen, leerlingen hoeven ten opzichte van elkaar geen anderhalve meter afstand te houden – wel tot de docent – en er geldt bij ons uitsluitend in de gangen een mondkapjes-verplichting. Terwijl het mbo met halve klassen draait, omdat studenten wel anderhalve meter afstand ten opzichte van elkaar (en ook de docent) moeten houden en er ook vaak in de klas mondkapjes worden gedragen."

Overredingskracht

Conform de richtlijnen kan een mbo-docent zonder problemen 15 vmbo-leerlingen toelaten in zijn lokaal. "Maar er kwam soms behoorlijk wat overredingskracht aan te pas om onze leerlingen op het mbo te krijgen", zegt Marloes. "We hebben veel overleg gehad

Marloes Meeuwissen (links) en Karlijn van Aert

met mbo-docenten. Draagvlak is belangrijk. We willen hen tevreden houden en behouden voor de samenwerking. "Zolang jullie leerlingen zich aan de maatregelen houden, mogen ze komen", hoorden we uiteindelijk. Een mbo-school wilde er in eerste instantie écht niet aan. Daar moest op managementniveau met elkaar worden gesproken om de keuzevakken door te kunnen laten gaan."

Er is dus veel tijd gestoken in communicatie. En dat gebeurt nog steeds. "We hebben mbo-docenten uitgenodigd op De Rotonde, zodat ze konden zien hoe het er in coronatijd bij ons op school aan toe gaat. Voor mbo-docenten was het aanvankelijk ook ver-

warrend: terwijl je collega's met halve klasjes alle voorzichtigheid in acht nemen loop jij met een volle vmbo-klas het lokaal in. Dan kan het zo maar zijn dat je je moet verantwoorden ten opzichte van collega's of het team Facilitair."

Dit schooljaar doen 75 leerlingen van De Rotonde eindexamen op het vmbo. Alle keuzevakken draaien. "Gelukkig", zegt Karlijn, "want onze leerlingen doen examen in deze vakken. Als ze niet naar het mbo hadden gekund, hadden we een groot probleem gehad. Hartstikke goed dat we er gezamenlijk in zijn geslaagd om deze horde te nemen."

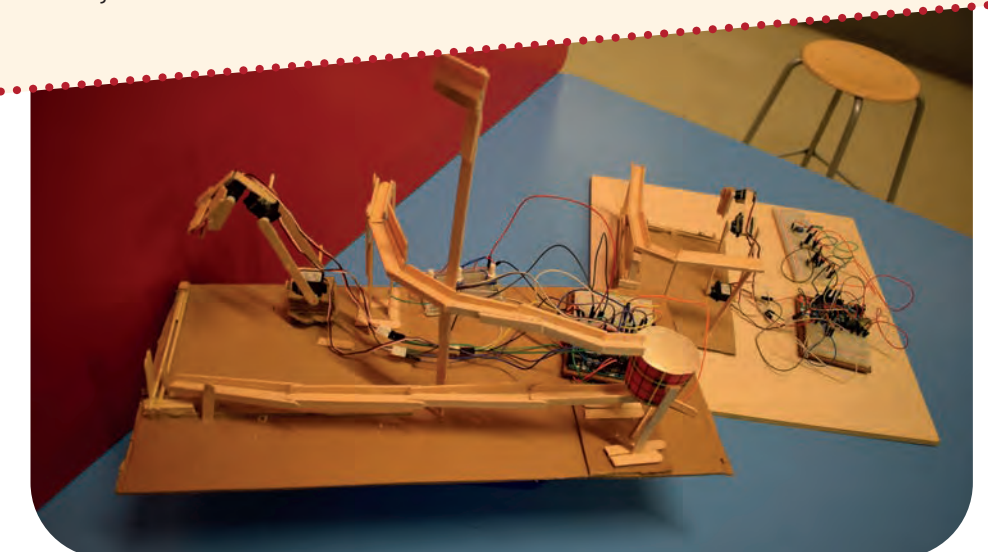
PRAKTIJKLES T&T VIA TEAMS

Daar waar veel praktijkvakken op het vmbo tijdens de algehele lockdown vorig jaar in het water vielen, slaagde 't Noordik in Almelo er in om het praktijkvak Technologie & Toepassing (T&T) via online onderwijs in de lucht te houden. Docent T&T Emiel Dikkers: "Het kostte me bakken energie, 't ging vaak moeizaam, maar het is wel gelukt. De leerlingen hebben thuis veel geleerd."

Dikkers had 't Noordik vorig schooljaar met acht derdejaars mavo-leerlingen ingeschreven voor een educatieve opdracht die de Universiteit van Twente in samenwerking met Adviseurs van de Toekomst in Overijssel in het voortgezet onderwijs had uitgeschreven. Die luidde: "Zet leuke, grappige en moderne technologieën in om jouw klasgenoten gezond te laten eten op jullie eigen school."

Corona

En toen kwam corona... Het toelichten van de opdracht op school kon niet doorgaan en gebeurde daarom online via Teams. "En via Teams zijn we verder gegaan, tot het maken van twee prototypes van een robotarm waar de leerlingen in de opdracht voor hebben kozen. Al het andere: onderzoek doen via een digitale enquête onder de leerlingen van school, ideeën bedenken en uitschrijven en delen met elkaar,

concepten uitwerken via simulatiesoftware van Tinkercad; alles gebeurde digitaal." Het plan om de producten door de Universiteit van Twente mee te laten beoordelen als ook de presentatie op het provinciehuis van Overijssel kon vanwege corona helaas ook niet doorgaan.

Snel afgeleid

Hoe kijkt Dikkers terug op het project? "Eerlijk gezegd is samenwerken via Teams voor 14- en 15-jarigen een hele grote opgave", zegt hij. "De leerlingen zijn thuis voor hun laptop snel afgeleid. Het kostte me als begeleidend docent grote moeite om ze bij de les te houden. Te meer omdat we juist bij T&T een interactieve houding van de leerlingen verwachten. Wat ze wel leuk vonden waren de praktische opdrachten die ze thuis, met behulp van software van Arduino, ter voorbereiding op het maken van de prototypes moesten uitvoeren."

In de enquête, die door 138 leerlingen werd ingevuld, koos het merendeel voor het gebruik van een robotarm die gezond voedsel overhandigt. Toen in mei de lockdown werd opgeheven konden de derdejaars 'tot hun vreugde' de prototypes op school maken.

Het opstarten van een nieuwe school is geen sinecure. Ondanks corona draait het Experience College sinds september 2020 op volle toeren. Honderdvijfendertig nieuwe brugklassers hebben de weg naar 'X' gevonden, vertelt locatie-directeur Leonard Braber.

De timing kón bijna niet beter. De goedkeuring van de fusie van de Gijsbert Karel van Hogendorp met het Melanchton Mathenesse viel vrijwel samen met de toekenning van de subsidie voor Sterk Techniekonderwijs. Daarvan is dankbaar gebruik gemaakt om mankracht, nieuwe apparatuur en faciliteiten in te zetten. Met als resultaat: een supertrendy school met een lichtgevende X op de gevel.

Succeservaringen

"Kinderen die naar het vmbo gaan verdienen uitdagend onderwijs in een geschikte omgeving," zegt Braber. "Daarom hebben wij er zoveel energie in gestopt om het Experience College een toffe school te maken, waar leerlingen trots op zijn en waar ze dingen kunnen maken waar ze trots op zijn. Succeservaringen – merken dat je ergens goed in bent – zijn essentieel voor de ontwikkeling van deze kinderen."

Kennismakingsactiviteiten voor leerlingen en docenten van beide samenwerkingspartners om aan elkaar te wennen en de 'kruisbestuiving' op gang te krijgen vielen door corona grotendeels in het water. "Toch is de overgang vrij geruisloos verlopen," zegt Braber. "Dat heeft te maken met de rigoureuze verbouwingen, waardoor de school voor beide groepen leerlingen als nieuw voelde. Al was nog niet alles klaar, de sfeer op school is relaxed en er zijn veel mogelijkheden voor leerlingen: veel praktijklessen, leuke vakken en leuke docenten."

Op maat leren leren

Op het Experience College draait het om

experimenteren, ontdekken, onderzoeken en creëren. Niet alleen voor leerlingen uit de buurt, maar ook voor leerlingen uit de wijdere omgeving die een bewuste keuze maken voor deze school. "We wilden een school waar leerlingen op een prettige manier aan de slag kunnen in praktijklessen, in plaats van in bus-opstelling uit boekjes leren. Daarbij willen we recht doen aan verschillende leerstijlen: de een heeft meer begeleiding nodig, de ander vogelt het liever zelf uit of met zijn buurman. Voor het team is dat ook een experiment: 'Hoe kunnen we leerlingen meer op maat leren leren?' Brugklassers krijgen 12 uur les van hun X-mentor; docenten die merendeels van het basisonderwijs komen en keien zijn in differentiëren. In elke vakgroep zit een XL-mentor en een examendocent, die in het ontwikkelen van lessen ook hun collega's van de avo- en praktijkvakken inspireren. Die coachende rol levert echt wat op."

Skills

Vanaf klas 1 volgt elke leerling 8 XL-praktijklessen in vier domeinen, om zo beter voorbereid te raken op de profielkeuze. Want hoe kun je anders weten waar je goed in bent of dat iets bij je past? In het domein Media & Business gaan leerlingen aan de slag met onderdelen die passen bij het profiel Media Vormgeving en ICT (MVI): camera's, 3D-printen, lasercutten. Bij Health & Care komt een breed spectrum van EHBO tot haarverzorging aan bod. In het domein Technology gaat het zowel om de hardere techniek als om robotica. Art & Tech omvat een combinatie van kunstvakken, creatieve vakken en technologie.

Daarmee zijn de XL praktijklessen dus ook te beschouwen als LOB.

In de bovenbouw biedt de school drie profielen, die elk een eigen doelgroep trekken: MVI, PIE en Zorg & Welzijn. De profielen hebben een herkenbaar gezicht met eigen kleuren in drie lokalen in het Experience Centrum: een Media Lab, een PIE-Lab en een IT-campus. In een andere vleugel ligt een schitterende keuken en het Z&W-lokaal. "Met dit aanbod willen we onze leerlingen 'op X' de kans geven om een bijzonder profiel te gaan volgen of, als er voor jou niks bij zit, over te stappen naar een andere school. Bij een profiel als MVI leer je skills die je in elk vakgebied kunt gebruiken."

"We hebben LOS (Leerling Ouders School) gesprekken. Leerlingen maken een portfolio en gaan dat straks in het Medialab met hun mediadocent aan hun ouders presenteren: 'Welke doelen wil ik bereiken, wat heb ik geleerd en waar loop ik tegenaan?' Op dit moment is het vanwege corona superlastig om ouders van 550 leerlingen naar school te halen," zegt Braber, "maar straks is iedereen welkom."

Een virtuele ontmoetingsplaats in de lockdown

Twee docenten van het Hardenberg College bedachten tijdens de algehele lockdown van medio maart vorig jaar om leerlingen en docenten thuis samen de videogame Minecraft te laten spelen. 'Bouw samen in jullie eigen wereld de school na' luidde de opdracht die Erik Post en Ewout Warringa hadden verzonnen. Wat bleek: er was grote behoefte aan onderling virtueel contact en leerlingen vonden het leuk om op een creatieve manier in verbinding te staan met de school.

Erik, hoe kwamen jullie op dit idee?

"De scholen waren dicht, net als de sportclubs, zwembaden en muziekverenigingen, alles zat op slot. Onze leerlingen kregen overdag thuis les via beeldbellen, maar konden 's avonds nergens naartoe. Ewout en ik hebben toen bedacht dat ze het wellicht leuk zouden vinden om tussen zes en negen uur 's avonds Minecraft te spelen. Dan konden ze elkaar, weliswaar niet lijfelijk, toch ontmoeten in een leuk spel en lol met elkaar hebben."

Waarom Minecraft?

"In de brugklas hebben wij in het vak Technologie de module Minecraft opgenomen. Leerlingen vinden dat geweldig. Naast Technologie geef ik ook het vak Aardrijkskunde en daarin gebruik ik het spel ook. Tijdens Open Dagen idem dito. We hebben er dus hele goede ervaringen mee."

Ewout, was het een succes?

"Dat mag je zeggen. Drie weken lang hebben leerlingen en ook docenten met elkaar gebouwd. Erik en ik zetten iedere avond om zes uur de virtuele wereld open, zorgden ervoor dat de server gereed stond, en daarna

stroomden de deelnemers binnen.

Alle geledingen door elkaar: van vmbo tot en met gymnasium. Ik denk dat we zeker zestig unieke bezoekers hebben gehad. Via de chat spraken de deelnemers met elkaar. Normaal komt op school een vmbo'er niet gauw in contact met een vwo'er; in Minecraft zag je deze leerlingen vrienden worden."

Wat viel nog meer op?

"School is wel degelijk belangrijk voor ze. Misschien niet de lessen, maar wel de school als ontmoetingsplaats. We zagen online een aantal leerlingen iedere avond terug komen. Ook opvallend: de leerlingen kennen de school verdraaid goed. Ze weten precies wie of wat achter iedere deur zit. Ze wisten dan ook de school bijzonder goed na te bouwen."

Erik, nog iets misschien?

"De leerlingen regelden de klusjes onderling zelf. Ze namen eigen verantwoordelijkheid. Ewout en ik hoefden niks te doen. We zagen ook de nodige humor. Een leerling liet op de kamer van een teamleider, die toevallig er net aanwezig was, vuurwerk ontploffen. Allemaal lachen natuurlijk in de chat."

Erik Post (rechts) en Ewout Warringa

Samenwerken zonder morren

Marnick Laamers was tijdens de lockdown vrijwel iedere avond te vinden in Minecraft. De 16-jarige vmbo TL leerling vond het hartstikke leuk en een uitdaging om het Vechtdal College virtueel na te bouwen.

"Het was best moeilijk, want je moest goed de plattegrond van de school lezen. We moesten bijvoorbeeld attent zijn op de lengte van de lokalen." Het samenwerken en spelen met onbekende leerlingen, en soms ook docenten, sprak Marnick zeer aan. "Het is leuk om andere leerlingen te leren kennen, ook van andere richtingen. Bij de meesten heb ik nog steeds geen gezicht, maar ik krijg van sommigen zo nu en dan nog een uitnodiging om Minecraft te komen spelen. Zo blijf je toch een beetje in contact met elkaar."

Echt zin in school heeft hij tijdens de lockdown niet gehad, ook al was hij er bijna iedere avond virtueel aanwezig. "Het ging me meer om de idee om met anderen een leuke opdracht te maken." Dat verliep zonder morren. "We voerden steeds uit wat de meeste deelnemers het mooist vonden." Het was een project dat voor herhaling vatbaar is, vindt hij. "Mijn advies is om vaker games in het onderwijs te gebruiken. Dat is niet alleen leuk en leerzaam, maar voor leerlingen ook een makkelijke manier van leren."

De contacten tussen leerlingen en docenten waren ontspannen. Er was geen druk om te leren en goede cijfers te behalen. Het ging om het samen bouwen."

Drie weken lang bouwen aan de school?

Ewout: "Nee, hoor. Die was na een week klaar. Maar de leerlingen wilden niet stoppen. Toen zijn we vanuit de school in Hardenberg verder gaan bouwen. Via de supermarkt naar het gemeentehuis, een paar huizen, zo naar het station. Dat heeft nog eens twee weken geduurd."

Erik: "Wist je trouwens dat andere scholen ook Minecraft met hun leerlingen zijn gaan spelen toen ze ontdekten dat het Hardenberg College hiermee in coronatijd succes had?"

Voor herhaling vatbaar dus?

"Absoluut, maar wel graag zonder corona. Dat virus kan ons gestolen worden."

LEREN VAN ELKAAR:

HOE DOEN JULLIE DAT?

Via een live stream maken nieuwe leerlingen kennis met **X11 IN UTRECHT**. Leerlingen van X11 nemen je vloggend mee door de school voor een rondleiding. Via Teams kun je meedoen met een echte les, waarbij je vragen kunt stellen aan leerlingen en de docent en leerlingen je via de webcam laten zien wat ze aan het doen zijn.

Zie ook:
<https://www.opendagx11.nu/>

Tip van X11:
presenteer jezelf als school
en laat zien wie je echt bent!

OPEN
DAG
INSPIRATIE

Op het **STEDELIJK COLLEGE BOSSCHE BAAN IN EINDHOVEN** heeft het examenbureau vanaf de lockdown voor elke leerling in leerjaar 4 een individueel plan opgesteld. "Een fors karwei, maar het heeft enorm geholpen om leerlingen goed naar het einde te brengen", zegt directeur Arjen Daelmans. Het in beeld krijgen en monitoren van leerlingen via individuele maatwerkplannen is een voorwaarde om daarop te kunnen sturen. Dit schooljaar gaat het examenbureau dezelfde exercitie opnieuw ondernemen. "Zo houden we vertrouwen dat het goed komt".

Meer informatie:
pzwenger@stedelijkcollege.nl

Wat heeft op afstand lesgeven ons gebracht en wat missen we? **X11 IN UTRECHT** organiseerde samen met Take a Step en Perfect Storm een festival: een Summerschool voor docenten rond hun leervragen op het gebied van digitale didaktiek, uitdaging in inhoud en vorm, betekenis en ontwikkelingsgericht onderwijs. Een greep uit de rijke oogst: een kritische blik op de inzet van technologie, de onderwijsweek van onze dromen, leren denken in scenario's en een impuls aan de samenwerking in het team.

Meer informatie:
<https://www.x11.nu/nieuws/festival-buitengoed-x11>

Tijdens 'Vatel gaat live' kunnen leerlingen uit groep 8 online live meekijken bij de lessen van **FRANÇOIS VATEL IN DEN HAAG**: van Engels tot praktijklessen in de keukens tot drones in actie bij MVI. Voor de fysieke doe-dagen voor nieuwe leerlingen en doe-avonden voor hun ouders trekt de school meer tijd uit. In ontwikkeling: een Pacman-achtige game, waarbij je als happertje door de school loopt en -docenten verorberend- punten verzamelt.

Tip van François Vatel:
Laat zien hoe een gewone les eruit ziet
en zet social media in

Voor ouders van studenten organiseerde het **KONING WILLEM I COLLEGE IN DEN BOSCH** de online conferentie 'Ouders in de branding'. Want: "Het is in deze tijd hard nodig om samen op te trekken". Tijdens de conferentie hield Peter Heerschop een gloedvol verhaal over de ontwikkelingstaken van mensen in bepaalde levensfasen. In de fase van je middelbare schooltijd en daarna vorm je je identiteit en ontdek je door experimenteren je rol. Contact met anderen is daarvoor heel belangrijk. Daarom staan deze ontwikkelingstaken nu op scherp.

Meer informatie:
<https://www.kw1c.nl/ouders-in-de-branding>

Het **ICHTHUS COLLEGE IN VEENENDAAL** houdt hybride lessen, voor leerlingen die thuis moeten blijven, erin. Zo kunnen ze van die thuis moeten blijven volgen en huis uit online lessen blijven volgen en hoeven ze niks te missen. Andersom kunnen docenten met verkoudheidsklachten die fit genoeg zijn, van huis uit lesgeven. Om hybride lessen mogelijk te maken zet de school hybride toezichtshouders in: een pool van docenten die op vrijwillige basis 10 keer in het jaar inzetbaar zijn bij een klas zonder docent.

Meer informatie zie pagina 4

Tijdens twee voorlichtingsavonden op twee locaties – in plaats van de gebruikelijke ene avond – maakt het **SCHOONHOVENS COLLEGE** tijdslots van een uur. In een 'Vip-experience' lopen ouders met hun zoon of dochter een vaste route langs een aantal lokalen. Ze kunnen informatiefilmpjes bekijken en vragen stellen over het onderwijs en de aanpak op de school. Leerlingen gaan bij de profielen zelf aan de slag. Tijdens het Open huis laat een cameraploeg een groep ouders in de gymzaal live meekijken met de rondleiding van hun kinderen en kunnen ze vragen stellen via de reporter.

Tip van Het Schoonhovens College:
Kijk voor inspiratie eens hoe
andere branches het aanpakken

OPEN
DAG
INSPIRATIE

OPEN
DAG
INSPIRATIE

Leren door doen

Jaren geleden, vlak na de invoering van het vmbo, heb ik eens een begin gemaakt met een artikel onder de naam 'Koken en koken'. De aanleiding daarvoor vormde het gegeven dat directeuren van vmbo-scholen bedachten, dat één keuken voor de programma's Verzorging en Consumptief – de voorloper van HBR – wel voldoende was.

Liefst een zogenaamde 'grootkeuken'; een soort restaurant-keuken met grote gasfornuizen. Daar zouden de dames van Verzorging ook wel op kunnen koken. Het was toen lastig hen aan het verstand te peuteren dat koken voor restaurantgasten wezenlijk anders is dan het bereiden van een verantwoorde maaltijd in een huishouden of verzorgingshuis.

In maart 2020, toen de scholen op slot gingen en het onderwijs thuis gegeven moest worden, dacht ik aan dat artikel terug. Niet dat er bij Zorg & Welzijn nog veel gekookt hoeft te worden, maar het idee dat al snel postvatte was: 'ook beroepsgerichte programma's kunnen thuis uitgevoerd worden'. Een misvatting die, wat mij betreft, vooral laat zien dat degene die hem uitspreekt geen idee heeft van wat er in de beroepsgerichte programma's van het vmbo gebeurt.

Beroepsgerichte programma's zijn geen fröbellessen. Ze zijn niet te vergelijken met techniek in de onderbouw. Het gaat om serieuze beroepsoriëntatie en/of -voorbereiding; om levens-echte situaties die niet met thuis te vergelijken zijn. Het maakt nogal wat uit of je als leerling voor je eigen gezin een maaltijd kookt, of dat er gekookt moet worden voor gasten in een restaurant. Niet alleen vanwege de ingrediënten die gebruikt worden, maar ook qua planning, timing, voorbereiding en de druk die erop staat. Het is nogal een verschil of je een keer de zomerbanden op de auto van één van je ouders zet, of dat je bij een bandencentrum stageloopt en de hele dag niets anders doet. En wie laat de verwarmingsinstallatie thuis opnieuw aanleggen, omdat kindlief dat voor school moet leren?

"Nou", hoor ik mensen zeggen, "maar dan kan in elk geval toch de theorie van de praktijk thuis gegeven en geleerd worden". Nee!, zou ik uit willen roepen, want HET kenmerk van het vmbo is nu juist, dat praktijk en theorie in combinatie met elkaar aangeboden worden en dat leerlingen de theorie leren, omdat ze die in de praktijk toegepast zien worden. "Vmbo-leerlingen leren door doen", zei Jan Vos, mijn eerste baas bij SLO, ooit.

Ik ben steeds blij als de scholen weer open zijn en dat vmbo-leerlingen weer 'gewoon' – met inachtneming van de RIVM-maatregelen – beroepsgericht onderwijs kunnen volgen. Laten we er met z'n allen voor zorgen dat de scholen open kunnen blijven, niet alleen voor de sociale contacten, maar vooral ook voor: het leren door doen!

Jacqueline Kerkhoffs

Stichting Platforms VMBO

OOK OUDERS MOESTEN WENNEN AAN DE NIEUWE SITUATIE

Colofon

Deze VMBO krant is een uitgave van de Stichting Platforms VMBO. Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend.

Redactie

Jacqueline Kerkhoffs / Stichting Platforms VMBO
Eva Voncken / Bureau Turf
Harry Willemsen / Communicatiebureau Harry Willemsen

Eindredactie

Jacqueline Kerkhoffs / Stichting Platforms VMBO

Fotografie

Ewouter Blokland, David van Dam,
Sijmen Hendriks, Gertjan Kooij

Vormgeving

Renate Meijers / studioZembravink

Drukwerk

EDG Media

Bestellen

Meer exemplaren van deze krant kunt u gratis bestellen via www.onderwijsinformatie.nl/coronaproof. De krant wordt geleverd in bundels van 25 exemplaren.

Meer inspiratie

www.sterkberoepsonderwijs.nl
www.sterktechniekonderwijs.nl

www.platformsvmbo.nl